

Vejledning om velfærdskontrol i besætninger med får og geder

Revideret maj 2017

Kolofon

Vejledning om velfærdskontrol i besætninger med får og geder Revideret 2017

Denne vejledning er udarbejdet af Fødevarestyrelsen og revideret i 2017

Bidragyder(e):

Fotograf(er):

© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup
Tlf.: +45 7227 6900
Websted: <http://www.fvst.dk>

ISBN 978-87-7120-110-9

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Formål	2
3. Almindelige bestemmelser	2
3.1 Forberedelse af kontrolbesøget søget.....	2
3.2 Kontrolbesøget.....	2
3.3 Overtrædelser af dyreværnsbestemmelserne	3
4. Retsgrundlag	4
5. Tolkning af love og bekendtgørelser samt bemærkninger hertil	4
5.1 Opstaldning.....	4
5.1.1 Materialer til opførelse af rum, hvor dyr holdes	4
5.1.2 Adoptionsbokse	5
5.1.3 Fodring og vanding	5
5.2 Håndtering og pasning af dyr	6
5.2.1 Syge og tilskadekomne dyr.....	6
5.2.2 Udegående dyr	7
5.2.3 Klipping	8
5.3 Operative indgreb	8
5.3.1 Afhorning	8
5.3.2 Kastration	8
5.3.3 Halekupering	9
5.4 Aflivning	9
5.5 Optegnelser.....	9
5.5.1 Medicinoptegnelser	9
5.5.2 Optegnelser over døde dyr	10
5.6 Årligt dyrlægetilsyn i erhvervsmæssige dyrehold	10
5.6.1 Erhvervsmæssigt dyrehold	10
5.6.2 Årligt dyrlægetilsyn	11
5.6.3 Dokumentation.....	11

1. Indledning

Vejledningen er skrevet til Fødevarestyrelsens dyrlæger og teknikere, der udfører kontrol med dyrevelfærd i besætninger med får og geder. Hvis kontrollen udføres af en tekniker, og denne konstaterer overtrædelser af veterinærfaglig karakter, skal en dyrlæge tilkaldes.

2. Formål

Formålet med kontrollen er at kontrollere velfærden i fåre- og gedebesætninger, herunder at sikre at dyrene passes, tilses, huses, fodres og vandes velfærdsmæssigt forsvarligt, og at retsgrundlaget på området overholdes.

3. Almindelige bestemmelser

Vejledningen er en beskrivelse af, hvordan kontrollen med velfærd i fåre- og gedebesætninger skal gennemføres, men indeholder ikke en udtømmende beskrivelse af reglerne på området. Før kontrollen påbegyndes, er det derfor nødvendigt nøje at gennemgå regelgrundlaget.

Ved tilrettelæggelsen af kontrol i en besætning skal kontrolløren være opmærksom på, om besætningen er udtaget til anden kontrol. Hvis dette er tilfældet, skal der så vidt muligt gennemføres kontrol af alle regelsæt eller ordninger ved samme kontrolbesøg.

3.1 Forberedelse af kontrolbesøget

Besøget forberedes med opslag i relevante databaser for information om besætningens status og information om tidligere besøg og/eller sanktioner fra besøg, samlestalde eller slagterier. Her kan med fordel benyttes [tilsynsforberedelsen](#) vedr. antal dyr og deres sundhedsstatus samt eventuelle tidligere sanktioner. Retningslinierne i [Vejledning om smittebeskyttelse](#) ved besætningsbesøg skal følges.

3.2 Kontrolbesøget

Kontrolbesøg skal foretages uanmeldt. Mange fåre- og gedebesætninger er mindre hobbyhold, hvor ejeren muligvis ikke kan træffes hjemme i dagtimerne. Hvis der er en myndig person tilstede, kan kontrolbesøget eventuelt gennemføres, også selv om den besætningsansvarlige ikke selv er tilstede. Mere principielle spørgsmål kan så stilles senere, eventuelt pr. telefon. Det vigtigste er, at kontrolbesøget bliver gennemgået på besøgsdagen, når en myndig person træffes på stedet. Hvis der aflægges mere end to forgæves besøg, kan besøget varsles, men kontrollen skal i så fald gennemføres indenfor 48 timer efter, at den er varslet.

Alle staldafsnit besigtiges, men ikke i alle tilfælde ved kontrol af samtlige dyr. Der skal foretages en helhedsvurdering af besætningen, dvs. at rent praktisk går man gennem besætningen og udvælger stikprøvevis f.eks. de stier/bokse/ folde mv., man vil kigge nærmere på. Er der forhold, der bør ses nærmere på, kan man udvide kontrollen til alle dyr.

Udegående dyr skal også kontrolleres.. Hvis der er flere flokke langt væk i en i øvrigt veldreven og uproblematisk besætning, er det ikke obligatorisk at se samtlige flokke. Staldforholdene skal inspiceres, også selvom dyrene evt. er ude.

Det er ikke nødvendigt at se alle dyr stående eller i bevægelse, men hvis dyr er mærket op eller isoleret grundet sygdom, skal disse dyr tilses nøjere, f.eks. ved at kontrollanten eller ejeren går ind til dyret og prøver at få det op at stå. Dette gælder også, hvis dyret udviser afvigende adfærd.

Besætningen gennemgås med tjeklisten som grundlag. Det er vigtigt, at alle konstaterede forhold dokumenteres, og at det af bemærkninger på kontrolrapporten nøje fremgår, hvad der er observeret og hvilke staldafsnit etc. der er gennemgået under besøget. Ved brug af tjeklistens forside kan man danne sig et overblik over forholdene i besætningen, og kun i tilfælde, hvor der ses tegn på overtrædelser, går man i detaljen med de enkelte tjeklistepunkter.

Det er hensigtsmæssigt at danne sig et overblik over forholdene i besætningen inden eventuelle fejl og mangler påpeges for at opretholde en god dialog. Med hensyn til sanktionering henvises til Kontrolvejledningen. Optegnelser over døde dyr og medicinsk behandling kontrolleres typisk ved besøgets afslutning. Endvidere skal korrekt aflivning om muligt (og hvis det er relevant) kontrolleres i forbindelse med afslutning af besøget.

Kontrolbesøget dokumenteres i DIKO, kontrolrapport udskrives herfra, og besøget afsluttes med udlevering af kontrolrapporten til den ansvarlige for besætningen eller dennes repræsentant. Dokumentation af kontrollen skal ske efter gældende vejledning, herunder bilag 11 C i Kontrolvejledningen om dokumentation af kontrol på veterinærområdet. Det skal af dokumentationen fremgå, hvad der er observeret og gennemgået under besøget. Se endvidere vejledning om registrering i DIKO for udfyldelse af specifikke felter.

3.3 Overtrædelsers karakter (alvorsgrad)

I vurderingen af alvoren af overtrædelser af dyreværnslovens bestemmelser sondres der jf. §§ 28 og 29 i dyreværnsloven, jf. § 1, imellem følgende:

- 1) Væsentlig ulempe,
- 2) Uforsvarlig behandling,
- 3) Grovere uforsvarlig behandling
- 4) Mishandling,

Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at der ved sondringen mellem ovenstående fire grupper skal lægges følgende til grund:

- **Væsentlig ulempe** er forhold, der ikke kan betegnes som uforsvarlige, men som er til ulempe for dyrenes velfærd. Eksempelvis skal udstyr til fodring og vanding være anbragt på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af foder og vand. Hvis fodertruget er anbragt sådan, at der nemt kan ske forurening med jord eller gødning, vil der normalt være tale om, at forholdet vurderes som væsentlig.

- **Uforsvarlig behandling** af dyr. Som eksempel kan nævnes forvoksede klove, hvor klovbeskæring er nødvendig for at undgå, at klovene bliver så lange eller skæve, at dyret lider.
- **Grovere uforsvarlig** behandling af dyr. Som eksempel kan nævnes afhorning uden bedøvelse eller dyr med en smertevoldende kronisk lidelse, der ikke er tilset af en dyrlæge eller aflivet i tide.
- **Mishandling** er endnu alvorligere end ”grovere uforsvarlig behandling”. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor dyr er døde af sult og tørst pga. manglende pasning.

4. Retsgrundlag

- Lovbekendtgørelse nr. 50 af 11. januar 2017 af dyreværnsloven
- Lov nr. 258 af 8. marts 2013 om forbud mod slagtning og aflivning af drægtige produktionsdyr og heste i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden
- Bekendtgørelse nr. 135 af 14. februar 2014 om slagtning og aflivning af dyr
- Rådets Forordning nr. 1099 af 24. september 2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet
- Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr
- Bekendtgørelse nr. 1462 af 7. december 2015 om halekupering og kastration af dyr
- Bekendtgørelse nr. 828 af 7. november 1997 om afhorning af dyr
- Bekendtgørelse nr. 1532 af 12. december 2016 om dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr samt offentlig kontrol og fødevarevirksomheders egenkontrol med restkoncentrationer

Reglerne kan findes på FVST's hjemmeside www.fvst.dk samt på www.retsinfo.dk

Der henvises tillige til : [Fødevarestyrelsens generelle kontrolvejledning](#) (herefter benævnt Kontrolvejledningen).

5. Tolkning af love og bekendtgørelser samt bemærkninger hertil

I det følgende gennemgås udvalgte emneområder, der erfaringsmæssigt giver anledning til tolkningsmæssige overvejelser. De beskrevne forhold i besætninger med får og geder og vurderingen heraf er ikke en udtømmende beskrivelse af forhold i fåre- og gedebesætninger, men eksempler på forhold og vurderinger. Vurderingen af konstaterede forhold beror på en konkret faglig vurdering i hvert enkelt tilfælde. Det bemærkes, at der er tale om Fødevarestyrelsens tolkninger, og at den endelige afgørelse ligger hos domstolene.

5.1 Opstaldning

5.1.1 Materialer til opførelse af rum, hvor dyr holdes

De materialer der anvendes til opførelse af rum, hvor dyr holdes, navnlig til konstruktion af bokse og udstyr som dyrene kan komme i kontakt med, må ikke være skadelige for dyrene og skal kunne rengøres og desinficeres effektivt, jf. § 8 i bekendtgørelsen om mindstekrav til be-

skyttelse af landbrugsdyr. Her tænkes der også på indhegninger til udegående dyr. Det er ikke ualmindeligt, at der i indhegninger til får og geder ligger gammelt byggeaffald eller redskaber, der p.t. ikke er i brug. Det skal vurderes, om dyrene har lidt skade eller der er risiko for at dyrene kan komme til skade ved at opholde sig i indhegningen. Hvis der konstateres skader på dyrene, er der efter FVST's vurdering som hovedregel tale om uforsvarlig behandling af dyr. I tilfælde, hvor det konkret vurderes, at der er behov for en veterinærfaglig vurdering af forholdet, skal dyrlæge tilkaldes.

5.1.2 Adoptionsbokse

Fiksering af får, der skal adoptere lam sker typisk i bokse ved, at fårets hoved fastholdes i en åbning i boksen, der spærres delvis, så hovedet ikke kan føres tilbage. Boksens side kan være af tremmer eller beklædt med plader. Opbinding af får med reb i en boks kan også ses. Fikseringen medfører at fårene ikke kan vende sig og eventuelt ikke kan klø sig i hovedet eller på bagkroppen.

Det Veterinære Sundhedsråd har d. 6. januar 2009 udtalt sig om anvendelse af adoptionsbokse eller tilsvarende fikseringsmåder med det formål at overkomme et moderfårs modvilje mod at lade sig die af egne eller fremmede lam.

Sundhedsrådet finder, ”at under forudsætning af, at en fiksering af amme får er så kortvarig som muligt (maksimalt 3-5 dage) og med en samtidig tilsikring af, at fåret frit kan lægge sig, indtage foder og vand, samt med en sufficient overvågning af både amme får og lam, vil de i udtalelsen beskrevne metoder, uanset den derved påførte begrænsede grad af ulempe, være forsvarlige og omsorgsfulde overfor moder får og lam og være i overensstemmelse med anerkendte praktiske erfaringer i Danmark og i udlandet.”

Figur 1: To typer adoptionsbokse til får, der umiddelbart lever op til Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse, idet fårene kan rejse og lægge sig, samt har adgang til foder og vand

5.1.3 Fodring og vanding

Der konstateres jævnligt problemer med, at udstyr til fodring og vanding er udformet eller installeret sådan, at der er risiko for forurening af foder og vand eller risiko for indbyrdes rivalisering, hvilket ikke er i overensstemmelse med velfærdsreglerne for får og geder. Der vil efter FVST's vurdering i reglen være tale om væsentlig ulempe.

Konstateres det ved besøget, at nogle dyr grundet rivalisering, som følge af u hensigtsmæssigt installation af udstyr til foder og vand, ikke har haft tilstrækkelig adgang til foder og vand, eller at dyrene har skader, er det FVST's vurdering, at der kan være tale om uforsvarlig behandling af dyr.

Hvis dyrenes foderstand f.eks. pga lang uld ikke umiddelbart kan bedømmes, eller hvis der er tegn på, at alle dyr ikke er fodret og vandet tilstrækkeligt, indfanges et eller flere dyr med henblik på huldvurdering. Hvis ulden er i dårlig forfatning, eller dyrene viser tegn på kløe, skal et eller flere dyr undersøges for ectoparasitter.

5.2 Håndtering og pasning af dyr

5.2.1 Syge og tilskadekomne dyr

Ifølge dyreværnslovens §§ 1 og 2 skal dyr behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, og enhver, der holder dyr sørger for, at de behandles omsorgsfuldt. Ifølge § 5 i bekendtgørelse nr. 707 skal alle dyr, der synes at være syge eller tilskadekomne, omgående have en passende behandling. Hvis et dyr ikke kommer sig hurtigt af denne behandling, skal dyret enten aflives straks, eller også skal en dyrlæge konsulteres hurtigst muligt. Om fornødent skal syge eller tilskadekomne dyr isoleres i et passende rum med tør og bekvem strøelse, når dette er hensigtsmæssigt.

Som grundregel skal f.eks. dyr med benproblemer eller prolaps, svækkede dyr og dyr med feber altid isoleres og have ekstra pleje og tilsyn, som del af en passende behandling.

Utilstrækkelig behandling af syge og tilskadekomne dyr skal altid vurderes af en dyrlæge med henblik på veterinærfaglig vurdering af behov for afhjælpning af forholdet og evt. politianmeldelse.

Optælling af syge og tilskadekomne dyr

Når der sanktioneres i forbindelse med syge og tilskadekomne dyr, skal der for hver kategori af syge / tilskadekomne dyr ske en optælling således, at det fremgår, hvor mange dyr der er tale om. Oplysninger om hvor mange dyr, der er omfattet af forholdet skal fremgå af evt. påbudsbrev eller politianmeldelse. Antallet af syge eller tilskadekomne dyr skal også registreres i DIKO.

Resultaterne af velfærdskontrollen omfatter hvert år overtrædelser hvor syge eller tilskadekomne dyr ikke har fået den fornødne pleje eller dyrlægebehandling. Området fremhæves i vejledningen for at sætte fokus på dette kontrolpunkt.

Hvis der ved velfærdskontrollen konstateres dyr i besætningen med stærkt smertevoldende lidelser såsom benbrud, store sår eller traumer, eller der konstateres flere dyr i besætningen (generelt problem) med smertevoldende lidelser som lungebetændelse eller klov- og lemmelidelser, og besætningsejeren ikke har tilkaldt dyrlæge eller på anden måde forsøgt at afhjælpe dyrenes lidelser, er det FVST's vurdering, at forholdet som hovedregel skal anmeldes til politiet. Der kunne også være tale om kronisk syge dyr, der er behandlet uden effekt og med slet prognose for helbredelse, og som ikke er aflivet i tide. Sådanne tilfælde skal altid vurderes af

en dyrlæge med henblik på veterinærfaglig vurdering af behov for afhjælpning af forholdet og evt. politianmeldelse.

Et andet eksempel kunne være dyr i besætningen, herunder udegående dyr, med åbenlys sygdom eller tilskadekomst, såsom dårligt huld, halthed og lignende, der mangler behandling, og som har behov for isolering, uden at dette er muligt i de eksisterende staldafsnit eller bygninger. Der vil efter FVST's opfattelse som hovedregel være tale om uforvarlig behandling af dyr.

I [Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 4. marts 2004 om sygeafdeling til produktionsdyr](#) står følgende om den løbende evaluering af syge eller tilskadekomne dyr ... ”I forbindelse med indsættelse af dyr i sygeafdeling stilles en så nøjagtig diagnose som muligt og der foretages behandling efter dyrlægens anvisning. Herved opnår man, at det syge dyr kan få en mere effektiv og skånsom behandling og sufficient efterbehandling, ligesom der kan foretages en omhyggelig inspektion. Hvis dyret ikke herved hurtigt udviser bedring, skal besætningsdyrlægen straks kontaktes, eller dyret skal aflives. Dyr med kronisk invaliderende lidelser skal straks aflives.”

Det Veterinære Sundhedsråd har i samme udtalelse sagt følgende om isolering af syge dyr ”... Rådet finder det fornødent at udtage et dyr af flokken og anbringe det i sygeafdeling, når dyret på grund af sin tilstand er svækket i forhold til de andre dyr og således ikke kan klare sig i konkurrencen med disse. Vurderingen heraf er konkret for hvert enkelt dyr.”

Det fremgår af dyreværnslovens § 3, stk. 3, at besætningsejeren eller den besætningsansvarlige skal føre dagligt tilsyn med får og geder, undtaget dyr på græs, der skal tilses jævnlige. Ved (de daglige) tilsyn skal ejeren således tilse hvert enkelt dyr og agere, hvis der ses dyr, der er syge eller skadede. Der skal altså foretages en vurdering af om dyret skal behandles, bør isoleres fra de andre dyr, skal tilses af en dyrlæge eller om dyret skal aflives. Denne vurdering af de syge eller tilskadekomne dyr skal foretages ved alle tilsyn, også af de dyr, der allerede er isoleret og under observation og / eller behandling.

5.2.2 Udegående dyr

Af ”[Fællesudtalelse om hold af dyr der går ude hele døgnet i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr](#)” fra Dyreværnsrådets og Det Veterinære Sundhedsråd af 8. november 2012 fremgår følgende:

”Alle dyr, der er udegående hele døgnet i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, skal sikres mod vejr og vind ved at være forberedt på at skulle være udegående. Dyrene skal således være tilvænnet til at gå ude, skal have udviklet et kraftigt og tæt hårlag eller en tæt fjerdragt, og de skal være ved godt huld og de skal tilføres supplerende foder, så det gode huld opretholdes. Der skal hele tiden være adgang til frisk drikkevand.

De arealer, som dyr, der er udegående hele døgnet, opholder sig på i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, skal i størrelsen være afpasset efter antallet af dyr samt være så store, at der altid er græsdækkede arealer, som dyrene ikke har trådt op. Det skal sikres, at fo-

derpladser og vandingssteder er placeret i en sådan afstand fra dyrenes hvileområde, at arealet mellem disse kan holdes græsdækket.”

Specifikt mht får fremgår nedenstående af Fællesudtalelsen:

”For så vidt angår får skal det særligt bemærkes, at det med baggrund i den nuværende viden er Dyreværnsrådets og Det Veterinære Sundhedsråds opfattelse, at får generelt er særligt hårdføre. Det er derfor rådernes opfattelse, at kravet om læskur eller bygning samt de ovenfor under punkt 1 nævnte ”naturlige forhold” ikke bør gælde for får, såfremt disse tilses dagligt og dyrene i øvrigt er tilvænnet som beskrevet ovenfor.”

Får er således ikke omfattet af de specifikke retningslinjer, der er angivet i Fællesudtalelsen. Dyreværnsloven, § 1 samt § 3, stk. 1, 3. punktum, ifølge hvilken dyr skal sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov, gælder naturligvis stadig for får. Dette gælder både i forhold til vinter- og sommervejr. Vær derfor også opmærksom på, om dyrene om sommeren har mulighed for at finde skygge etc.

Mht adgang til drikkevand bør der være særlig opmærksomhed på varmt vejr og sårbare grupper som unge eller diegivende dyr. Udegående får, hvis eneste mulighed for at få vand er at spise sne, er efter FVST’s vurdering ikke behandlet forsvarligt i overensstemmelse med deres behov.

Se i øvrigt Fødevarestyrelsens hjemmeside vedr. [udegående dyr](#).

5.2.3 Klipping

Der er ikke faste bestemmelser vedrørende klipping af får. Som retningslinje klippes fårene i de fleste besætninger en-to gange årligt. Såfremt dyrene har så lang uld, at deres bevægelser er hæmmet, bør det som minimum vurderes til at være væsentlig ulempe. Tilsvarende gælder, hvis fårenes bagparti er stærkt tilsmudset af gødning. I dette tilfælde skal det overvejes, om årsagen kan være infektion eller parasitangreb, og om der derfor skal gives påbud om, at en praktiserende dyrlæge skal tilse dyret/dyrene.

5.3 Operative indgreb

5.3.1 Afhorning

Afhorning af får og geder må kun foretages af en dyrlæge under anvendelse af bedøvelse. Afhorning af dyr ved brug af ætsende stoffer, gummibånd, elastrator og lignende er forbudt.

5.3.2 Kastration

Dyr må kun kastreres, hvis dyret er bedøvet inden kastrationen foretages. Lam og kid kan kastreres af producenten under anvendelse af klemning og elastrator i kombination, hvis det sker indenfor dyrets første 4 leveuger, og dyrlægen inden kastrationen har lagt lokalbedøvelse på dyret.

Kastration af lam, der ikke forinden er lokalbedøvet af dyrlægen, er efter FVST’s vurdering, som hovedregel, groft uforsvarlig behandling af dyr, og skal anmeldes til politiet.

5.3.3 Halekupering

Dyr må kun halekuperes, hvis det konkret er påkrævet af veterinære hensyn. Dyret skal som udgangspunkt bedøves inden halekupering foretages. Producenten må dog foretage halekupering af lam ved anvendelse af elastrator indenfor lammets 2. – 7. levedøgn, uden at lammet er bedøvet. Den tilbageværende halestump skal kunne dække anus og vulva.

5.4 Aflivning

Dyrene må ikke bedøves, hvis der ikke er mulighed for afblødning umiddelbart herefter. Ved bedøvelse med boltpistol skal instrumentet anbringes således, at boltten drives ind i hjernen. Hos får og geder må indskuddet placeres i nakken, hvis hornene forhindrer, at indskuddet placeres i panden. Indskuddet skal placeres lige bag hornene med retning mod munden, og afblødningen skal begynde senest 15 sekunder efter, at skuddet er affyret.

5.5 Optegnelser

Det konstateres jævnligt ved velfærdskontrollen i fåre- og gedebesætninger, at besætningsejeren ikke fører optegnelser over medicinsk behandling eller antallet af døde dyr, der konstateres ved hvert tilsyn.

I henhold til § 6 i bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr skal enhver, der holder dyr, føre optegnelser over medicinsk behandling og over antallet af døde dyr, som måtte være blevet konstateret i forbindelse med hvert enkelt tilsyn.

Det fremgår endvidere, at optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år.

Da det ifølge medicinbestemmelserne (bekendtgørelse nr. 780 af 24. juni 2010) er et krav, at optegnelser over anvendt medicin skal opbevares i mindst 5 år, gælder opbevaringskravet på 3 år kun for optegnelser over døde dyr, mens optegnelser over medicinsk behandling skal opbevares i mindst 5 år.

Mangelfulde optegnelser, manglende opbevaring i den krævede tidsperiode eller helt manglende optegnelser vil være en overtrædelse af bestemmelserne om optegnelser.

Der bør laves en stikprøve af optegnelserne for det sidste år. Er optegnelserne mangelfulde, kan stikprøven udvides, evt. til også at omfatte tidligere år.

5.5.1 Medicinoptegnelser

Optegnelserne skal være læselige, så dyrlægen og myndighederne uden besvær kan orientere sig om, hvilke behandlinger der er foretaget.

Formålet med optegnelserne er for det første at dokumentere, at tilbageholdelsestiderne er overholdt og medvirke til, at der markedsføres dyr uden medicinrester. Dernæst er det afgørende, at den besætningsansvarlige til enhver tid er i stand til at redegøre for hvilke lægemidler, dyrene er behandlet med, og at det er sket i overensstemmelse med dyrlægens anvisninger. Endelig er det vigtigt, at både den besætningsansvarlige og dyrlæge har et overblik over om-

fanget af sygdomme og behandlinger i besætningen, for på den baggrund at kunne prioritere og målrette indsatsen for at forbedre sundhedstilstanden i besætningen og reducere medicinforbruget.

Optegnelserne er den besætningsansvarliges dokumentation for de udførte behandlinger i besætningen, og optegnelserne kan ikke erstattes af dyrlægens anvisninger.

Kravet om optegnelser gælder generelt ved anvendelse af receptpligtige lægemidler til produktionsdyr, herunder lægemidler til udvortes brug, som f. eks salver og spray. Undtaget fra kravet er optegnelser ved brug af sera, vacciner og V-mærkede jern- og vitaminpræparater.

Der er krav om entydig identifikation hvis muligt. Dette betyder, at hvis dyrene er entydigt mærket, skal identifikationsnummeret anføres.

Kravet om optegnelser er lempet betydeligt i forhold til tidligere regler, hvor der var krav om daglige optegnelser for hver behandling. Der skal nu kun føres optegnelser ved behandlingens indledning. Dato for behandlingens indledning og afslutning kan noteres ved behandlingens indledning.

Det kan tilføjes, at fremvisning af tilbageholdsessedler ikke opfylder kravet om dyreejeres optegnelser over anvendt medicin.

5.5.2 Optegnelser over døde dyr

Kravet indebærer, at den besætningsansvarlige skal føre optegnelser over antallet af døde dyr, som konstateres i forbindelse med det eller de daglige tilsyn.

Det er hensigten at sikre, at den besætningsansvarlige bliver opmærksom på stigning i dødeligheden, som kan tyde på problemer med dyrenes sundhedstilstand og dermed også deres velfærd.

Alle dyr, som konstateres døde, skal indgå i optegnelserne, herunder lam og kid.

Kravet opfyldes ikke ved fremvisning af DAKA-lister, idet det netop er hensigten at følge dødeligheden dagligt.

5.6 Årligt dyrlægetilsyn i erhvervmæssige dyrehold

I henhold til dyreværnslovens § 3, stk. 4 skal enhver der erhvervmæssigt holder dyr, sørge for, at dyreholdet tilses af en dyrlæge mindst én gang årligt. Da fåre- og gedebesætninger ofte er mindre hobbyhold, skal der ved velfærdskontrollen foretages en vurdering af, dels hvorvidt den aktuelle besætning er et erhvervmæssigt dyrehold, og dels om dyrlægen kan siges at have tilset det aktuelle dyrehold indenfor det sidste år.

5.6.1 Erhvervmæssigt dyrehold

Der kan ikke gives entydige retningslinjer for hvilke kriterier, der skal være opfyldt, for at et dyrehold kan siges at være erhvervmæssigt. Det er FVST's vurdering, at et erhvervmæssigt

dyrehold er en besætning, der producerer og sælger dyr eller produkter af dyr, som tilfører ejeren en indtægt (ikke ensbetydende med at man skal kunne leve af det).

Omvendt kan et dyrehold ikke siges at være erhvervsmæssigt, hvis der indenfor det sidste år er blevet modtaget ubetydelige beløb for dyr eller produkter i enkeltstående tilfælde.

5.6.2 Årligt dyrlægetilsyn

Forpligtelsen til at sikre et årligt dyrlægetilsyn i erhvervsmæssige dyrehold påhviler den besætningsansvarlige. Såfremt dyrlægen kommer jævnligt i besætningen, og man med rimelighed kan sige, at hele dyreholdet er blevet gennemgået (tilset) i løbet af et år, er det ikke nødvendigt at dyrlægen kommer på et ekstraordinært tilsyn i besætningen for at opfylde kravet om årligt dyrlægetilsyn.

Omvendt vil kravet om årligt dyrlægetilsyn typisk ikke være opfyldt, hvis dyrlægen i løbet af et år kun har tilset en del af besætningen. Eksempelvis vil kravet om årligt dyrlægetilsyn i en fårebesætning efter FVST's vurdering typisk ikke være opfyldt, såfremt dyrlægen har været tilkaldt til et enkelt får med læmme problemer, men ikke med rimelighed kan siges at have tilset besætningen.

Det bemærkes, at kravet ikke indebærer, at samtlige relevante velfærdsbestemmelser skal gennemgås af dyrlægen, sådan som det er tilfældet i den offentlige kontrol.

5.6.3 Dokumentation

Med hensyn til kravet om dokumentation for årligt dyrlægetilsyn, jf. Dyreværnslovens § 3, stk. 4, er der ikke noget formkrav, så en troværdig dokumentation af enhver udformning må accepteres. Det kan f.eks. være en faktura, en besøgsrapport, eller dyrlægens (evt. mundtlige) bekræftelse af, at have tilset besætningen i et rimeligt omfang inden for det sidste år.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

ISBN 978-87-7120-110-9